

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidieceșane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refușă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fil., — de două-ori 24 fil., — de trei-ori 30 fil.
rëndul cu litere garmond.

Spre absolutism.

Sibiu, 6 Decembre n.

Mai sunt două săptămâni până la redeschiderea dietei ungurești, și cu crisa tot acolo stăm, unde am stat. Nimeni nu știe, ce va aduce ziua de mâne. Póte să aducă pace, dar' póte să aducă și *absolutism*. Că sub actualul guvern, ori sub altu', earăși nu știe nimeni, póte că nici aceea, de la cari depinde inaugurarea unei ere de guvernare absolutistică.

Se fac deci combinațiuni și prorocii de tot felul. Așa din o parte se afirmă, că poziția guvernului e sdruincinată și că Maiestatea Sa s'a convins, că pe calea apucată, cu mână tare și cu măsuri energice, nu se póte governa Ungaria. De aceea Monarchul ar fi ap'ecat să stee de nou de vorbă cu conducătorii coaliției și să le predee lor puterea. De altă parte earăși se afirmă, că nici vorbă, ca guvernul să nu mai posadă deplina încredere a Maiestății Sale, și că ar avé de gând să se retragă. Nu se retrage, ci cu învoirea Maiestății Sale stabilește tocmai planul de luptă pentru viitoriu, în scopul ca să nimicéscă cu desăvârșire rezistența pasivă a unor comitate.

Fie-care își face deci combinația și prorocia așa, cum ar dorí el să se întemple lucrurile, după cum adecă aparține cercurilor politice intrate în coaliție, ori celor guvernamentale și guvernamentabile. Positiv nu știe înșe nimeni ce va aduce ziua de mâne, dar' absolut nime, nici însuși guvernul. Înțelegerea, care de multe-ori a avut rol de frunte în politică, póte să deee peste nópte lucrurilor întorsătura, la care nimeni nu s'a așteptat, și care răstórnă planurile, ori cât de bine tichuite, ale coaliției, tot așa ca și ale guvernului.

Ca lucru sigur póte fi dat și accentuat, că Maiestatea Sa nu va face *concesiuni* Magiarilor în chestia cu limba de comandă absolut de loc, și despre o pace între Corónă și coaliție, isvorítă din concesiunea făcută acesteia,

nu póte fi vorba, nici acuma, nici în viitor, câtă vreme șade pe tron Maiestatea Sa Impératul și Regele Francisc Iosif I. Despre acésta nimeni nu e convins atât de bine, ca tocmai domni din coaliție. Dacă deci *pace* se dorește din partea Ungurilor, pacea numai așa póte fi ajunsă, dacă coaliția abandonéază din programul ei, nu numai pentru acum, ci pentru totdeauna, *chestia militară*, limba de comandă a armatei, și primește puterea pentru a-și realiza celelalte puncte de program, pe cari Corónă nu i-le dificultéază.

Apăruse zilele trecute un articol de ziar, scris de șeful coaliției, de Kossuth Ferencz, articol care părea că în direcția acésta voiește să îndrepte mersul evenimentelor; dar, luat din seurt din partea celorlalți tovarăși, Kossuth a retractat, și s'a pus earăși pe punctul vechiu de vedere, că: *întăiu limba de comandă magiară în armată*, apoi celelalte.

Nici pe calea acésta deci pace nu se póte face. Rémâne prin urmare cealaltă eventualitate, mergerea cu pași repezi spre — *absolutism*. Și nu guvernul duce țera la absolutism, cum afirmă cu multă îndrăznélă ziarele coaliției, ci coaliția însași, care a înscenat curată anarhie în unele comitate, unde nu se primesc cu respectul cuvenit comiții-supremi numiți din partea Maiestății Sale, ci se încuie ușile ca se nu póta intra în casa comitatului, ori să primesc cu huidueli și cu oué clocite, ear' funcționarii vin siliți să nu deee ascultare, nici legilor, nici poruncilor guvernului; și presa, care apără interesele coaliției, va purta responsabilitatea, dacă mâne-poimâne, în urma nesfârșitelor crime și delictede lesa majestate va fi suspendată libertatea de presă în țera noastră, o libertate de altcum de care numai Magiarii au avut și au parte.

Absolutismul deci, și *ruina financiară* a țerii, — astea vor fi ródele pe cari le va da, mai curénd ori mai târziu, politica nesocotită a coaliției, două rele, cari, durere, nu vor cadé numai asupra ei, cum ar merita, ci asupra

țerii întregi, care nu le merită. De aceea, vină'i coaliției mîntea la loc până nu e prea târziu!

Disolvarea dietei. Se menține știrea, că redeschiderea dietei nu se va face la 19 Decembre, terminul până la care dieta a fost prorogată, ci cu câteva zile mai înainte va fi prorogată de nou, pe vreme mai scurtă, prin *rescript preainalt*, care va fi publicat în fôia oficiósă, ear' la începutul anului viitor, tot prin *rescript preainalt*, va fi disolvată, fără a se ordona alegeri noué pentru dieta. Guvernul va conduce țara fără parlament o vreme orecare.

La Viena. Săptămâna trecută a fost prim-ministru *Fejérváry* la Viena, primit fiind la curte în audiență privată, care a ținut două ore și jumătate, ear' astăzi, ori mâne, va merge de nou la Viena, pentru a solicita o nouă audiență. Se crede, că în rîndul trecut dl prim-ministru e stabilit cu M. Sa programul de muncă pentru viitoriu, pe care acasă l'a supus aprecierii consiliului de ministri, și acum duce la Viena hotărîrile luate din partea acestuia, pentru a fi aprobate din partea Corónei.

Paroch pentru America.

Este lucru cunoscut, că de vr'o 5—6 ani emigrarea la America a Românilor, mai ales din Ungaria, a luat proporții însemnate, așa — în cât d. e. din o singură comună s'a aflat în 1902 cu ocasiunea alegerii de paroch, că lipesc 85 membrii sinodali, afară de mulți tineri, femei, etc.

Consistoriul arhidieceșan a urmărit de la început cu deosebită atenție pe acești fii îndepărtați ai bisericei noastre, ba cu unele orașe mai mari, în cari se aflau mai mulți Români, a întreținut legături semi-oficiale prin membrii consistorului.

După câtva timp, convins că nu toți dintré cei duși se reîntorc la 2—3 ani acasă, ci continuă a rămâne acolo, însetați de dorul de a mai ajunge odată ziua mult dorită, când vor puté asculta o slujbă bisericească în dulcea lor limbă de-acasă,

Consistorul a hotărît a le trimete un preot, care — luând cruciș și curmeziș — mai ales statele unite din America de nord, să-i cerceteze pe toți și să le ofere cuvenita mângăiere sufletéscă. Cu cheltuieli însemnate a fost trimis parochul *Zaharie Oprea* din Bandul-de-câmpie, tractul Muréș-Oșorheiului. Acesta a petrecut în 1904 cinci luni în America, cercetând locurile principale, pe unde a auzit că se află Români. Preutindenea a fost primit cu entusiasm și bucurie, ear' slujbele le ascultau credincioșii cu lacrimi în ochi și le încheiau cu mulțămite și cu urări de bine și sănătate cătră I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul nostru și Ven. consistoriu, cari nu și-au uitat nici de fiii lor îndepărtați. Părintele *Oprea* a cercetat orașele Erie, Canton, Alianța-Luisville, Martinstere, Willing, Pricipart, Envood, Inuiana, Harbar, Pittsburg, Sharon, Ioangtovn, Cleveland, Hobardunde, Newcastle, Elvortjanța, Mikesroks, Homsteadt, etc. etc. Din tóte locurile a făcut Ven. consistoriu arhidieceșan rapórté aménunțite, arătând întré altele, că numărul Românilor din locurile cercetate face circa 16.000 suflete. — Din unele rapórté s'a publicat une-ori câte ceva și în colónele „T. R.” mai ales, că în multe locuri credincioșii și-au esprimat dorința a oferí și ei dinariul lor pentru catedra din Sibiu, ceea ce au și făcut.

Intru aceea consistoriul a aflat de bine a intra în pertractări mai de aprópe cu conducătorii credincioșilor din Cleveland, — Ohio, unde a aflat, că petrec preste 1000 credincioși de ai noștri, spre a-i ținé în legătură cu biserica și patria mamă.

Considerând desvoltatul spirit de asociație, ce domnește în America, aci credincioșii noștri iute au aflat și ei lipsa de a se concentra, spre a nu se perde în întinsa mare de străini, și în o ședință a „clubului român”, ținută la 18 August 1904, *Simion Herlea* lanséază ideia întemeierii unei parochii ortodoxe române. Acésta se primește cu entusiasm și se decide a convoca pe 28 August o adunare a tuturor Românilor. În urma unui apel călduros, petróns de duh bisericesc și național, se întrunesc Români în număr mare, ca și creștinii din primele veacuri ale erei cre-

FOIȘORĂ.

Mișcarea literară de la „Lucefêrul”, cu o reprivire istorică-culturală.

Conferență ținută la societatea academică „Petru Maior” din Budapesta.

De Gh. Tulbure.

(Fine).

Și răsfoind volumul de „Poezii” al lui O. Goga, veți afla pastele, idile de la țară, cântecele anacreontice, în cari sburdă tótă veseliea unui sat românesc din Ardeal, pe urmă câteva poesióne erotice, altele puțin melancolice, și póte ați mai găsit și altele. În ori câte colori vi s'ar înfățișa însă poezia lui Goga, în întregimea ei prezintă acelaș substrat sufletesc, acelaș fond de inspirație: pulsația vieții sufletești a Ardealului.

Ear' graiul, ce poartă atâta bogăție de simțiri, se împreună din frumuseța fragedă a doinei, din vorba aspră și cuminte a țeranului mărgean, stropită cu aghiasma sfintelor cărți din biserică, cu mirosul lor de bună mirésmă. Mai cu sémă înfririrea

acestora din urmă dá cu tot belșugul lor de vorbe și cu tot misticismul lor, poeziei lui O. Goga o notă proprie și semnificativă, versului seu ornamentica bogată a sfintelor odăjdii.

Explicarea ne-o dá creșterea poetului în casa preoțéscă din Ardeal, unde Ciaslovul stă pururea pe masă. Și iată, celui ce l'a cetit, i-se deschid azi porțile Sioului poeziei, pentru-ca „cel întâiu chemat” al Muzelor să-și priméscă hirotonia. Cu o repeziune uimitóre poezia lui Goga a cucerit inimile tuturor, chemând la viață nădejdi, ce zăceau în întunerecul conștiinții.*)

*) Primirea entusiastă, ce s'a făcut poezilor lui O. Goga, stă póte-că fără parece în istoria noastră literară. Literatura periodică eis-și transcarpatică e un noian de elogi la adresa noului talent artistic. Cea dintăiu mențiune cu laudă asupra poezilor lui a scris'o dl I. Chendi, înainte cu doi ani în „Voința națională” (v. Foiletóne 1904, p. 202—212). Nu mult după aceea poeziile lui Goga încep a fi remarcate de revistele literare din regat și de la noi. În Săm. III. 39 apare asupra lor o căldurósă aprețiere din pcana dlui V. Cioflec. Mai apoi dl I. Chendi îl salută de nou în „Voința Naț.” ca pe „un nou poet ardelean” (v. Fragmente 1905 pp. 79—83.). Dl N. Iorga îl pomenește adeseori ca pe „cel dintăiu poet al Ardealului.

Primire bucurósă i-s'a făcut, și lui, și tinerilor prozători de la „Luceafêrul”, semn, că obște románéscă s'a pėtruns de lipsa și de rostul adevératei literaturi, cea scósă din poesia, din suferințele, ca și din aspirațiile vieții neamului.

Activitatea literară de la „Luceafêrul”, întemeiată pe principiile literare cele sănétóse și potrivită cu trebuințele intelectuale ale neamului nostru, e chemată

Din prilejul ieșirii volumului de poezii tótă ziaristica noastră s'a simțit îndemnată să-i consacre articoli și dări de sémă pline de însuflețire. Tribuna IX. 88 publică, din pcana dlui V. Goldiș, un prim articol plin de entusiasm puternic și deschis. (A fost reproduc și de „Voința Națională”, care din parte-i earăși a anunțat evenimentul literar). Révașul III 42. „Poetul nostru”. Unirea XV. 43. un foiletón al dlui A. Ciura, care l'așază pe Goga deadreptul lângă Eminescu și Coșbuc. Gaz. Trans. 223., Libertatea IV. 44. rânduri frumoșe, pline de bucurie înțelegétóre. În Tribuna IX. 195 dl Chendi informéază de nou publicul despre volumele apėrute la „Luceafêrul”. Nici de I. Vulcan n'a pregetat a iscáli (Familia nr. 42). un articolaș de salon, cu fórté multe reproduceri. În Tel. Rom. nr. 115 aprețiere plină de dragoste înțelegétóre cu o frumósă dedicație în versuri. În „Săm.” 44. dl N. Iorga vorbește înălțător despre cel dintăiu adevérat poet al Ardealului.

S'a scris și în Epoca și, de sigur, în multe alte ziare, dări de sémă.

să îndrume spiritul public cătră luminișul cel strălucitor al adevératei culturi românești.

În acésta menire a ei, și prin dânsa în crearea omogenității de gândire și simțire a întregului neam, réslătit între diferite hotare politice, găsim óre-cari puncte de asemănare — pe lângă marile deosebiri, firește — între mișcarea literară, ce pornește din Bpesta astăzi, și între cea de la începutul veacului 19-lea.

Înainte de lucrarea marilor istorici din școla ardelénă, înainte de ce crăiesca tipografie de Buda scóte cărți pentru tóte păturile neamului românesc, strămoșii noștri nu se prea simțiau în legătură mai strânsă spirituală cu frații lor de preste Carpați. Am văzut însă cum producția literară și știintifică, ce pornise din jurul acestei tipografii, cum activitatea literară a neobositului editor Carcalechi și a soților lui de inimă, au creat un fel de legătură sufletéscă, o unitate de gândire și lucrare a cărturarimii române de pretutindenii.

Astăzi, când acésta capitală a ajuns din nou focar de viață literară, ne putem aștepta, ca opera de înfrățire spirituală să

La 7 Esposiții publice cele dintâi premii!

Veritabil numai cu

triunghiu pe talpă.

Șoșoni, slippers
Galoși
de Petersburg

Singurii contrahenți:

Messtorff Behn & Co.,
Viena I.

Vinzare în detail în toate prăvăliile mai bune de încălțăminte,
de modă și gumă.

[278] 2-6

Nr. 2983 1905 pret. [287] 1-3

Publicare de licitațiune.

Pe baza concesiunii dlui ministru r. u. de agricultură nrul 52523 1/A—2/1905 se va vinde în licitațiune publică împreună cu oferte în scris, în 27 Decembrie 1905 la orele 10 a. m. în cancelaria primăriei comunale din Gurariului, lemnul de fag de pe teritoriul „Valea Cărbunariului” în estensiune de 267·78 jugere catastrale, estimat cu 35505 m³ lemn de blane și 10222 m³ lemne rotunde.

Prețul de strigare e 58368 cor. 50 fil. Vadiu 10% a prețului de strigare. Oferte ulterioare nu se vor lua în considerare.

La ofertele în scris e a se alătura vadiul mai sus indicat.

Condițiunile de licitare și de contract generale se pot vedea în orele de oficiu la primăria comunei Gurariului la oficiul pretorial din Seliște, și la curatoratul reg. ung. silvanal de cerc din Seliște.

Pădurea e 7 km. depărtare de la stațiunea drumului de fer din Orlat, și 3 km. de la comuna Gurariului, și conduce la ea un drum ținut în stare bună.

Seliște, 1 Decembrie 1905.

Priprietorul cercului.

La **Librăria arhidieceșană** din Sibiu se află de vânzare

ilustrate cu catedrala

ortodoxă română din Sibiu. Prețul unei bucați 6 fileri, colorate 10 fileri.

10.000
motore liferate
spre mulțămire
generală.

74
distinții
6
medalii de sfat

Fabrica de motore din Dresden, soc. an.

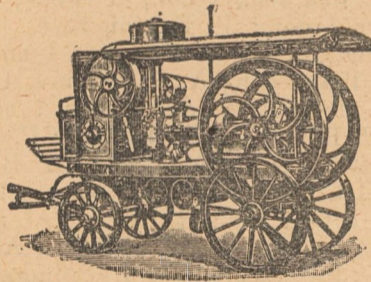
Filială:

Ignaz Gellert & Comp.

Budapesta, VI, Theresienring 41

Telefon 12-91.

MOTORE CU BENZIN, Motore cu gaz, Motore cu ulei brut, Motore cu spirit, Motore cu acetilen, Locomobile cu benzin pt. treeraț

Noutate importantă! Motorele cu gaz sugativ sunt cele mai moderne și mai perfecte, și cer mai puțină putere de exploatare. Motorele cu gaz sugativ lucrează minunat și cu cărbuni de lemn!

Motorul de Dresden este recunoscut în lumea întreagă ca fabricat eminent! Construcție dovedită de perfectă. Construit din cel mai bun și mai solid material. E precis executat.

Trainic! Nu are lipsă de reparaturi nici după folosire de ani de zile. — Necondiționat sigur la mănare. — Manuare simplă. — Spese de transmisie relativ mici.

Motorele de Dresden se pot vedea la diferite întreprinderi industriale și economice, ca: mori, țigări, fabrici de mașini, instalații pentru prelucrarea lemnului, stabilimente de scos apă, camere de nutreț, lăptării, la treerat etc.

Se livrează aranjamente complete. Deslușiri și preliminară de spese se dau bucuros.

Garantie mare. Condiții de plată favorabile

Pentru domni preoți!

De la **Librăria arhidieceșană** se poate procura

CONDICA

bine compactată în piele și cu
păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numărul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.”

Conține 200 fol.

Prețul 6·60 cor., + porto postal 80 fil.

Tu

nu vei afla pentru îngrijirea pielii, în-deosebi pentru delăturarea pistruiilor și pentru a avea o coloră delicată a feții, un săpun mai bun și mai cu efect de cât cunoscutul

săpun din lapte de crin
al lui Bergmann (marca: doi băieși)

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Se află de vânzare cu 80 fileri bucată, în farmacia „la urs” (piața mică), în farmacia E. Rummler, Sibiu, la I. B. Misselbacher sen. (piața mare), G. Meltzer (str. cispădiei și str. gușterii 25), prima fabrică transilv. de luminări de stearin (str. cispădiei), (89 15-25) Carol Arz (str. cispădiei), cum și în Sighișoara la farmacistul W. Lingner.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent

nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și inviorează

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

pe lângă garanție.

da împrejurării, că acest vechi de 20 ani.

aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, fiuturi de ureche, bătăie de inimă, sgârșciur de inimă, asma, auzul greu, sgârșciur de stomac, lipsa poftii de mâncare, răceală la mâni și picibre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimită banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta” deore-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6. — Prețul aparatului mic e cor. 4. — (folosibil la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.)

Espedite din centru și locul de vânzare pentru țară și strălănătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul straua Kálmán.

Micul Calendar pe anul 1906

de I. Apolzan, tipograf, este singurul calendar portativ românesc. Pe lângă partea calendaristică și pe lângă filele albe pentru notițe, conține sub titlul „Avatul nostru” informațiuni și date esacte asupra tuturor instituțiilor noastre, ca biserici, școle, reuniuni de tot soiul, bănci etc. etc. Prețul unui esemplar legat simplu 40 fil., legat în pânză cu creion 70 fil., plus porto 6 f. A se procura de la **Librăria arhidieceșană, Sibiu (Nagyszeben).**

La croitoria universală

strada poplăcii 3 Sibiu strada poplăcii 3

Se pregătesc tot felul de vestminte, civile și militare, ca: **fracuri, jachete, sacouri, pardesiuri, baltóne, uniforme pentru oficeri și voluntari, haine de teatru, cum și jachete de dame.** Asemenea confecționez

reverenzi

în mod foarte solid, asupra cărora îmi permit a atrage atențiunea on. domni preoți și candidați de preoți. — Comande urgente se pot efectui și în timp de 24 ore. — Pregătirea primită în cursul de croit din Viena pe care l'am absolvat cu succes, apoi praxa de mai mulți ani câștigată în diferite ateliere din Viena și Budapesta îmi dă posibilitatea de a satisface pe onorabili mei mușterii atât prin o croială elegantă cât și prin executare întru toate corăspunzătoare.

Rugând onoratul public român pentru binevoitorul sprigin prin comandarea de haine, semnez

cu deosebită stimă

Ioan Petrașcu, măestru croitor.**IULIU ERŐS**

Sibiu, strada cispădiei nr. 3.

Cel mai mare deposit ardelean

de **orológe, juvaericeale, aurării și argintării.** Iși recomandă cu prețuri eftine toate produsele din speciile **orologeriei și aurăriei.**

Schimb și cumpărare de aur, argint, diamant, mărgelă, monede de aur și argint, etc.

[191] 17-20

Fie-care obiect de aur și argint, cumpărat de la mine, e probat și examinat din oficiu și pe fie-care bucată se vede precis proba oficiósă (k. u. k. Punze), și afară de aceea se garantează în scris veritabilitatea obiectelor.

Prețcuranturi ilustrate la dorință gratis și franco.

